

Intervenție tema migrației legale¹

Dr. Mihai Sebe²,
Expert, Institutul European din România

Dezbatere: ***Impactul migrației asupra pieței muncii la nivel european.
Cum răspunde România noilor provocări?***

- Institutul European din România, 9 martie 2017 -

- Timp estimat intervenție - 5 minute -

- Fișă tehnică -

Check Against Delivery
Seul le texte prononcé fait foi
Es gilt das gesprochene Wort

¹ Opinia exprimată aparține exclusiv autorului și nu implică în niciun fel instituțiile cu care acesta colaborează.

² Email: mihai.sebe@ier.ro.

Migrația - o politică strategică

"You cannot play God then wash your hands of the things that you've created. Sooner or later, the day comes when you can't hide from the things that you've done anymore." (William Adama, Battlestar Galactica (2003)³)

Stimate doamne,
Stimați domni,

Despre date statistice și probleme demografice

Câteva date (mii locuitori)

1992 - 23 286
2002 - 22 628
2011 - 20 121⁴
2040 - 19 422
2050 - 18 327⁵

Tendențe: populația României în scădere continuă și îmbătrânire accentuată

Ce e de făcut pentru a contracara?

A) politici demografice

Avantaje - acceptare socială

Dezavantaje: termen lung de inversare a tendințelor demografice

B) dezvoltarea roboticii și IA

Avantaje: oferirea unor avantaje competitive globale respectiv dezvoltare industrială de vârf

Dezavantaje: pierderea locurilor de muncă, adesea ireversibilă și tensiuni sociale

³ Sursa: <http://quotegeek.com/television-quotes/battlestar-galactica-2003/10238/>

⁴ Sursa: <http://colectaredate.insse.ro/phc/public.do?siteLang=ro>

⁵ Sursa: <http://data.un.org/Data.aspx?q=romania&d=PopDiv&f=variableID%3a12%3bcrID%3a642>

C) migrație controlată

Avantaje - soluție pe termen scurt și mediu

Dezavantaje - tensiuni sociale

Cadru general

- Numărul record de refugiați și migranți din anul 2015 a supus UE unei presiuni teribile care a lăsat urme adânci atât asupra decidenților cât și a cetățenilor
- Această criză a dus la sporirea tensiunilor intra-europene și a arătat faptul că UE nu era pregătită să gestioneze o astfel de criză
- Am avut de-a face cu o combinație de factori care au dus la sentimentul unei situații de criză:
 - suprapunerea diferitelor evenimente (2015 - estimarea că vom avea de-a face cu o migrație tradițională, după modelul fluxului migrator din Africa);
 - sporire vizibilă a fluxului migratoriu din est datorită crizei politice siriene și
 - ascensiunea mișcărilor populiste din UE pe fondul unei comunicări defectuoase și a unei campanii mediatice vizibile care au cuplat, în mod eronat, teme precum securitatea împotriva atacurilor teroriste și protejarea identității naționale și coerenței sociale cu subiectul liberei circulații a lucrătorilor (care nu are nimic de-a face cu dezbaterea privind migrația ci este un subiect care ține strict de Piața Unică).
- Fiecare criză poate însă reprezenta o oportunitate, dacă va duce la pornirea unui proces de reflecție atât de necesar
- Acum Europa are parte de un moment de respiro legat de criza refugiaților și a migranților dar această fereastră de oportunitate nu va dura mult timp
- Avem totodată șansa de a discuta despre ce înseamnă să fim europene în perioada migrațiilor - cum putem găsi acele valori comune pentru viitor

- Bazarea aproape exclusivă pe răspunsurile naționale a agravat criza - UE trebuie să își dezvolte o politică comună, efectivă, pro-activă
- Pentru a avea succes în gestiunea crizei migrației - abordări pro-actives, bazate pe dovezi; voință politică, sprijinul societății civile și leadership puternic
- Trebuie să trecem de la un răspuns marcat de simțul urgenței și pe termen scurt (măsurile unilaterale, Acordul UE - Turcia etc.) la soluții pe termen lung

De ce trebuie să acționăm:

1) migrația este aici pentru a rămâne (dublare a populației Africii până în 2050 de la 1 miliard la 2,5 miliarde⁶)

2) absența unor acțiuni comune duce la disfuncții și incertitudini - "Fear is the path to the dark side. Fear leads to anger. Anger leads to hate. Hate leads to suffering." - Yoda⁷

3) migrația poate servi ca factor unificator calmând temerile populației prin răspunsuri adecvate oferite de clasa politică

Clarificări conceptuale. Întrebări care nu pot fi evitate⁸

- Până la ce punct societatea pluralistă poate primi, fără să se dezintegreze, străini care nu o recunosc? Cum poate fi integrat străinul, imigrantul venit dintr-o cu totul altă cultură, religie și etnie?
- Imigrantul este ceva diferit - aduce în ochii societății ceva diferit - 1) lingvistic; 2) cutumiar; 3) religios și 4) etnic
- Întrebări cheie: 1) integrarea cui? Integrarea în rândurile cui? 2) integrarea cum? (legată de cine trebuie integrat - soluții multiple

⁶ PIERRE VIMONT, *Migration in Europe: Bridging the Solidarity Gap*, September 12, 2016, disponibil online la adresa <http://carnegieeurope.eu/2016/09/12/migration-in-europe-bridging-solidarity-gap-pub-64546>

⁷ Sursa: <http://www.yodaquotes.net/fear-is-the-path-to-the-dark-side-fear-leads-to-anger-anger-leads-to-hate-hate-leads-to-suffering/>

⁸ Giovanni Sartori, *Ce facem cu străinii? Pluralism vs. Multiculturalism. Eseu despre societatea multiethnică*, traducere din italiană de Geo Vasile, Editura Humanitas, București, 2007

pentru integrare și a încetățeni nu înseamnă a integra) și 3) integrarea de ce?

- Politicienii abordează tema migrației cu ușurință - abordare greșită. Adeseori ei răspund cetățenilor preocupați că: 1) pentru a integra imigrantul e suficient „să-l naționalizezi” și 2) că imigranții sunt „utili”
- Dar - toți imigranții sunt folositori, fără deosebire și prin definiție? Formula „imigrantului util” are două limitări: Cine este de folos pe o perioadă scurtă este de folos și pe o perioadă lungă? Problema nu e doar economică ci este una socială și etico-politică. Mai mult faptul că imigrantul poate să aibă un rol benefic *pro tempore* pentru economie nu dovedește nimic în afara economiei.

Nevoie de a aborda neliniștea publică cu privire la tema migrației⁹

Cauze

- Ritmul rapid al schimbărilor sociale
- Competiția pentru resurse reduse
- Amenințare pentru valorile și normele publice
- Crime și securitate
- Absența controlului și lipsa de încredere în guverne și elite

Concluzii

- Anxietatea cu privire la migrație nu sporește în mod automat odată cu numărul de migranți
- Insecuritatea economică sporită nu cauzează de una singură sentimente anti-migraționale dar le poate exacerba
- Teama de crime și terorism asociate cu anumiți migranți va duce în final la opoziție față de toți migranții
- Sentimentul anti-migrație este asociat cu o încredere scăzută în guvern și elite
- Imigranții pot deveni țapii ispășitori pentru lucruri despre care oamenii deja simțeau că sunt amenințate

⁹ Demetrios G. Papademetriou and Natalia Banulescu-Bogdan *Understanding and Addressing Public Anxiety About Immigration* (Transatlantic Council Statement), Migration Policy Institute, iulie 2016, disponibil online la adresa <http://www.migrationpolicy.org/research/understanding-and-addressing-public-anxiety-about-immigration>

Soluții posibile

- Prezentarea migrației ca o parte a proiectului național - ajută la dezvoltarea statului
- Investiții responsabile în succesul migranților printr-o selectare atentă a lor și prin sprijinirea integrării sociale - evoluție constantă a sistemelor de gestionare a migrației
- Recunoașterea îngrijorărilor și crearea de spațiu politic pentru exprimarea îndoielilor cu privire la migrațiune
- Stabilirea unui echilibru între găzduire, acomodare și restricție
- Implicarea tuturor membrilor comunității în modelarea noului "noi"

Ce e de făcut la nivel european? Viziunea think-tank-urilor¹⁰.

A. Crearea voinței politice de a dezvolta o strategie a UE pentru migrație

A1. Dezvoltarea capacităților de reflecție în cadrul UE și întărirea dialogului dintre și în cadrul statelor membre

A2. Consolidarea acțiunilor comune pentru a construi povești de succes

A3. Respectarea acordurilor pentru a construi încrederea

B. Dezvoltarea de mecanisme coerente și corecte pentru mai buna gestionare a fluxurilor de migranți

B1. Îmbunătățirea stabilității și oportunității în regiunea de origine

B2. Crearea de zone de trecere sigure și îmbunătățirea procesului de azil

B3. Partajarea responsabilităților de-a lungul UE

C. Promovarea muncii și educației concentrate pe integrare care întărește apartenența socială

C1. Aplicarea unei perspective de investiție sociale pentru integrare

C2. Încurajarea și facilitarea unei angajabilități timpurii și a educației

¹⁰ Yves Bertoin, Piero Gastaldo, Aart De Geus, Mikko Kosonen, Robin Niblett, Artur Santos Silva, Izabela Styczynska and Guntram Wolff, Towards strategic migration and refugee policies in Europe, December 5, 2016, disponibil la adresa <http://www.delorsinstitute.eu/011-24391-Towards-strategic-migration-and-refugee-policies-in-Europe.html>

C3. Consolidarea apartenenței sociale

D. Mobilizarea întregii societăți pentru a promova inclusivitatea

D1. Sporirea dialogului intercultural și a respectului

D2. Promovarea dialogului deschis, bazat pe dovezi

D3. Sprijinirea unor abordări de jos în sus.

Organizarea - ce se poate face rapid și nu se face¹¹

Nevoia de diferențiere dintre refugiați și migranți și de rezolvare a problemelor în țara de origine

A) azilanți - să depună cereri de azil în regiunea lor

B) migranți - birouri de muncă europene în țările de origine și selectarea acolo a personalului pentru a permite evaluarea resurselor umane, eliminarea traficantilor de persoane și a oferi certitudinea migranților că se pot întoarce oricând atât în țara lor de origine cât și în țara unde au permis de muncă legal - să legalizăm și să organizăm ceea ce nu putem opri

Solidaritatea flexibilă - cheia viitorului?¹²

Ideea unei **solidarități flexibile** acceptate de toate statele membre

a) toate părțile trebuie să aibă aceeași înțelegere cu privire la tipul de migrațiune de care Uniunea Europeană are nevoie pentru a crea o adevărată politică de migrație la nivel european

b) statele membre trebuie să se angajează într-un proces de solidaritate flexibilă care să influențeze toate elementele unei politici de migrație inclusivă: regimul azilului, controale la frontiere, scheme de relocare și transfer, migrație legală și integrare societală

c) membrii UE vor trebui să clarifice câteva subiecte controversate: împărțirea poverii va fi obligatorie sau voluntară; migrația va fi

¹¹ Caroline de Gruyter, Stopping migration is impossible; managing it is smarter, 9 Septembrie 2016, European Council on Foreign Relations, disponibil online http://www.ecfr.eu/article/commentary_stopping_migration_is_impossible_managing_it_is_smarter7012

¹² PIERRE VIMONT, Migration in Europe: Bridging the Solidarity Gap, September 12, 2016, disponibil online la adresa <http://carnegieeurope.eu/2016/09/12/migration-in-europe-bridging-solidarity-gap-pub-64546>

permanentă sau temporară; solidaritatea financiară va trebui să fie implementată respectiv vor trebui stabilite limite pentru libera circulație a lucrătorilor

d) un nou model de acord cu state terțe

Concluzii

- Migrația nu este o fatalitate - poate fi controlată și să ofere beneficii pentru toți
- Migrația este înainte de toate o temă politică și trebuie tratată ca atare - temă strategică în viitoarele campanii politice din România anilor 2030 - 2050 alături de altele precum robotizarea și dezvoltarea IA, democrația semi-directă etc.
- Populismul folosește la maxim tema migrației și trebuie să i se ofere un răspuns decisiv
- Atunci când avem îndoieli trebuie să revenim la clasici - modelul Antichității romane încă ne este util. De ce? Fiindcă Imperiul Roman stăpânea un teritoriu întins, care se suprapune parțial cu zonele problematice pentru Europa (bazinul Mării Mediterane) și a oferit timp de secole un model de succes în integrarea civică a diverselor populații - *Cives Romanus sum*
- Model civilizațional de succes care promova aculturația (atracția stilului de viață roman o depășea pe cea etnică) - de aici nevoia unui model civilizațional european atractiv și în același timp care să aibă capacitatea de a se impune. Aceleași reguli pentru toți, fără excepții.
- Roma - fondată de refugiați - loc de azil pentru toți
- Exemplifică și riscurile unei proaste gestiuni a migrației - vezi situația triburilor germanice
- **Cicero¹³ - imigrația sursă de stabilitate și prosperitate. Noii cetățeni aduc unei țări un suflu nou și idei inovatoare**

¹³ Marcus Tullius Cicero, selecția textelor și introducere de Philip Freeman, Cum se conduce o țară, Editura Rao, 2013